

Trumps hot kan bli lyftet svenska bolag väntat på

Foto: Hannibal Hanschke/EPA

Trump kan släcka ner Europa över en natt. Nu ser svenska bolag en gyllene chans att bryta det digitala beroendet av USA – och bygga upp egna tjänster. "Läget har blivit mycket mer akut", säger Mattias Åström, vd för Evroc.

Sara L Bränström

Publicerad 2025-04-24

Tjänster som Microsoft Office och Google Drive kan bli olagliga att använda i EU – efter att Donald Trump sparkat dataövervakare i USA. Detta har väckt frågan om vårt beroende av amerikanska digitala tjänster, som [SvD rapporterat](#) om.

Men frågan om digital suveränitet är mycket större än risken att de amerikanska tjänsterna blir olagliga. Det anser Daniel Melin, ansvarig för affärsutveckling på svenska molntjänstleverantören Safespring.

– Problemet är att vi är beroende av tjänster som kan stängas av eller försvinna. Vad gör vi då?

Daniel Melin jobbade tidigare på Skatteverket, bland annat med frågan om hur statsförvaltningens it ska fungera i händelse av kris eller krig, och har funderat mycket kring digital säkerhet. Han påpekar att samhället numera är så digitaliserat att det inte fungerar utan servrar och molntjänster – vare sig sjukvård, apotek eller matbutiker klarar sig utan it-lösningar.

– Vi är helt beroende av amerikanska it-tjänster. Både för att få vatten i kranen och mat i affären. Vår elförsörjning är också helt it-baserad. Vi har inga lager att ta av, all logistik kräver it-system, så vi är väldigt sårbara.

Hot mot hela samhället

I Europa dominerar amerikanska molntjänsterna Google Cloud, Microsofts Azure och AWS på marknaden.

Ytterst hotas hela samhället, om USA:s president Donald Trump skulle beordra någon av de tre jättarna att dra ut kontakten och sluta leverera sina tjänster till europeiska bolag, enligt Melin.

– Det har hänt förr. När Trump under förra mandatperioden fick hang-up på Venezuela skrev han en presidentorder som tvingade amerikanska tjänsteleverantörer att stänga av sina tjänster till landet. Adobe lydde och stängde av allt, säger han.

Daniel Melin pekar på att detta också skett nyligen. I april rapporterades att några av Microsofts kinesiska kunder plötsligt [blev av](#) med sina tjänster.

– Europa och Sverige behöver se på USA på liknande sätt som vi ser på Kina. Vi gör vissa affärer med Kina, men vi har inte total tillit. Vi gör överväganden, exempelvis som med 5G-nätet, när PTS sa nej till Huawei, eftersom Försvarsmakten och Säpo hade sagt nej.

Även forskaren Carl Heath på Rise ser en säkerhetspolitisk dimension.

– Trump har ju hotat att annektera delar av Grönland. Och sagt att Kanada ska bli den 51:a staten. Kan vi lita på ett land som vill annektera ett av våra grannländer? Vad händer om landet plötsligt bryter mot tidigare överenskommelser? Det är den stora frågan, säger Carl Heath.

Saknas krisinsikt i Sverige

Hos den svenska molntjänstleverantören Elastx har Trumps utspel om Grönland märkts av.

– Vi har fått dagliga samtal från danska företag som vill flytta data, eller skaffa en backup. De är rädda nu med tanke på Grönland, säger Henrik Grankvist, vice vd på Elastx.

Samtidigt säger han att i Sverige kör många företag på som vanligt utan att inse vilka risker beroendet av USA medför.

Även Daniel Melin på Safespring påpekar att det är en helt annan diskussion i Danmark än i Sverige. I Norge finns också en större medvetenhet, delvis genom att myndigheten Datatilsynet uppmanat företag att skaffa en exit-strategi.

Daniel Melin kritiserar den svenska regeringen för att inte ta frågan på allvar.

– Ulf Kristerssons budskap om att "ha is i magen" sänder fel signal. Det tyder inte på någon krisinsikt i regeringen.

Det var efter Trumps uttalande om att han ville ta över Grönland som Ulf Kristersson intervjuades i [SVT:s Agenda](#) och kommenterade det hela med att ha "is i magen och inte dra några förhastade slutsatser".

I stället behöver riskerna med vårt amerikanska beroende lyftas, tycker Melin och får medhåll från andra aktörer SvD är i kontakt med.

– Det är lätt att tänka på molnfrågan, men det är bara ett lager av vår digitala infrastruktur med beroenden till USA. Beroendena ligger i allt, från undervattenskablarna, servrar och switchar till mobiltelefoner, datorer, processorer och hela faderullan, säger forskaren Carl Heath.

Bryta beroendet av USA

I flera Europeiska länder tas nu politiska initiativ för att minska beroendet. I mitten av mars antog nederländska parlamentet flera motioner som uppmanade [regeringen](#) att minska beroendet av amerikanska teknikföretag och gå över till europeiska alternativ. Även den franska och den [tyska regeringen](#) har talat om behovet om ökad digital suveränitet.

Över 100 företag och organisationer som samlats under initiativet Eurostack har skrivit ett [öppet brev](#) till EU-kommissionen för att uppmana europeiska länder till ett större oberoende och öka andelen europeiska tjänster. Svenska bolag som Cleura, Elastx, Evroc och Safespring har skrivit under.

Många europeiska bolag vädrar nu morgonluft, exempelvis molntjänstleverantören Evroc som startades för tre år sedan i syfte att vara ett alternativ till de amerikanska bolagen. Bolaget tog in [investeringar](#) på över en halv miljard kronor i mars.

– Vi har förberett oss, men läget har ju blivit mycket mer akut, efter att Trump tagit plats i Vita huset igen. Vi har gått från ett läge där en omställning bör ske till att den måste ske, säger Mattias Åström, vd för Evroc.

I jämförelse med de amerikanska jättarna är många av de europeiska aktörerna väldigt små. På molnleverantören Beebyte med säte i Karlstad har bolagets vd Niclas Alvebratt märkt av en skillnad i attityd, lite av en "Europe first"-mentalitet bland kunderna.

– Det här skapar absolut en större efterfrågan för oss just nu. Det är såklart inte något jag är odelat positiv till – det hade varit mycket bättre om vi inte hade haft sådan oro i världen för vare sig säkerhet eller handelshinder.

Han uppger att kunder söker sig till dem eftersom de är svenska, och efterfrågar var datan lagras och hur ägandet ser ut.

– Frågan dyker upp flera gånger i veckan. Tidigare ställdes den oftast av advokatbyråer eller av större kunder, i dag ställs den även från de mindre. Det händer ytterst sällan tidigare, säger han.

Skapas svenska alternativ

Entreprenören Christian Landgren, känd för sitt arbete med Öppna skolplattformen, har drivit it-bolag under 30 års tid. I fjol startade han tillsammans med Andreas Lundmark bolaget Berget AI med syfte att erbjuda en helsvensk AI-tjänst, där både hård- och mjukvara finns i landet. I veckan lanseras tjänsten, och tajmingen kunde inte blivit bättre.

– Ja, det har också gjort att vi har skyndat på lanseringen så mycket vi kan. Den stora händelsen var väl när Trump kom till makten.

Men egentligen är inte frågan om svenska alternativ helt ny, enligt Landgren.

– Kampen för AI-suveränitet är en långsam viktig rörelse som har pågått under många år, säger han.

Oftast har företag och myndigheter antingen en amerikansk eller en kinesisk tjänst att välja emellan, helägda svenska alternativ saknas. Det vill han råda bot på.

Han är också förhoppningsfull om framtiden.

– Jag tror att Europa har sin gyllene chans nu. Vi ledde ju utvecklingen under 1990-talet och början av 2000-talet, men sen kom sociala medier, smartphones och molntjänster och allt det är amerikanskt.

Successivt har Europa tappat konkurrenskraft, men med tanke på världsläget kan Europa samla sig, och utvecklingen kan vändas, tror Landgren.

– Nu är det uppenbart för alla att AI-suveränitet är viktigt, inte minst med tanke på säkerhetsläget att vi har en resiliens och åtminstone skaffar oss en möjlighet att välja. Då måste vi kavla upp ärmarna och jobba lite grann. Det löser sig inte av sig självt.